

a pošti prejemati:

za
 slo leto naprej 26 K — h
 pol leta » 13 » — »
 četrt » 6 » 50 »
 mesec » 2 » 20 »

f upravnitvu prejemati:

za
 slo leto naprej 20 K — h
 pol leta » 10 » — »
 četrt » 6 » — »
 mesec » 1 » 70 »

ta pošiljanje na dom
 20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Narednino in inserat:
 sprejema upravnitvo v
 Katol. Tiskarni Kopita -
 jeve ulice št. 2.

Rekopisni se ne vračajo,
 ne frankovana pisma ne
 v sprejemajo.

Uredništvo je v Seme
 noskih ulicah št. 2. I. 17.

Izhajava enkrat na teden
 nedelje in praznike ol
 pol 6. uri popoldne

Štev. 164.

V Ljubljani, v ponedeljek, 20. julija 1903

Letnik XXXI

Sv. Oče Leon XIII. — umrl!

Velika žalost je legla na večno mesto, velika žalost
 lega na ves krščanski svet...

Ko je 3. marca l. 1878. Leon XIII. zasedel
 stolico sv. Petra, tedaj je stopil predenj svečenik,
 zažgal je pred njim kosem prediva ter vzkliknil: Glej, sveti
 Oče, tako minljivo je vse na svetu! Leon je bil tedaj
 slaboten starček 68 let in mnogokdo si je strahoma mislil:
 ali ni morda ta hitro goreč in pojema-
 joč plamen zares le podoba star-
 čkovega življenja? Toda ni
 bilo tako! Leonu so položili na glavo
 tiaro, simbol večnega papeštva, in ka-
 kor da se je razlila tedaj onemoglemu
 starčku v ude nova moč! Velika
 ideja papeštva je oživila v Leonu
 novo življenje. Z mladostnim ognjem,
 s plamenečim navdušenjem, ki se je ž
 njim harmonično družila energija moške
 dobe in modra previdnost poznih let,
 je Leon vzprejel veliko zvanje in ne-
 ustrašen, neupogiben, skozi boje, skozi
 vihre načeloval krščanskim narodom,
 vodeč jih k zmagi, k luči, k pro-
 sveti, k resnični svobodi,
 k večnim zlatim ciljem! V
 čudu je strmel svet in klanjal se ve-
 likemu, večnomlademu duhu osivelega
 starčka. — —

Stoletje se je bližalo zatonu in v mladi zarji je vstajal novi
 XX. vek. Vse se je željno in proseče vpraševalo, učaka li
 Leon novo stoletje? Starčku je bilo že devetdeset let! Zasinilo
 je leto 1901., prvo leto dvajsetega veka — in Leon XIII. je
 je pozdravljal z veličansko himno in odpiral je sveta
 jubilejna vrata in prosil na pragu novega sto-
 letja narodom miru, edinstva, blagodati z nebes..

Ko je bila krščanskim narodom izpolnjena ta želja, so
 zaželeli, da bi čakal Leon vsaj še tudi petindvajsetletnico svo-

jega papeštva. Prišlo je leto 1903, in Leon je dozrl tudi
 Petrove dni!... Simbol nesmrtnosti! je vzklik-
 nil navdušen pesnik. In neka moč je prevzela vse in vsepovsod
 so se spustile množice na pot in hitevale od vseh krajev
 zemlje, da vidijo starčka-jubilarja na Petrovem prestolu,
 da vidijo Leona XIII. s svetlobo iz posmrtnosti ozarjeno obličje!

Ni še minilo veliko slavlje... Še hité množice v večno
 mesto, kar jim turoben glas ustavi
 korak... Danes je privršal iz Rima
 glas in vrši dalje in dalje po vsem krščan-
 skem svetu: **Leona XIII. ni več!**

Leona XIII. ni več! Velika
 žalost je legla na večno mesto, velika
 žalost lega na ves krščanski svet...
 Vsi smo vedeli, da mora priti ta dan,
 vsi smo se bali, da bi utegnil danes
 ali jutri biti ta dan — in vendar, ko
 je prišel, ko moramo reči „Leona ni
 več“, kako težko verjamemo to preža-
 lostno vest! Saj je bilo vse naše versko
 mišljenje in čustvovanje, vse naše javno
 versko življenje tako tesno združeno z
 veliko osebnostjo Leona XIII.!

Toda biti mora! Kristus, ki nam
 je poslal Leona, ga je tudi odpoklical.
 Leon je dosegel zaželjene bregove in
 njegov čolnič je srečno došel v mirni
 pristan... Njim pa, ki se morda zlo-

željno vesele te za vse krščanstvo tako tužne vesti, njim, ki
 so že leta in leta tako težko čakali, da bi že skoraj Leon
 zatisnil oči, njim, ki so tolikokrat vrgli med svet lažljivo
 vest, da je Leon umrl — njim je zaklical že Leon XII. sam:
 „Brezumno veselje! Glej, že vstaja drugi
 Leon, da vlada, da oznanja svetu pravdo sveto!“

Spes insana: Leo alter adest, qui sacra volentes,
 Jura dat in populos, imperiumque tenet!

Telefonično poročilo, došlo „Slovenču“ ob 7. uri zvečer.

Rim, 20. julija. Sv. oče Leon XIII. je umrl ob 4. uri popoldne. Na trgu stoji na tisoče ljudstva v verni žalosti.

Životopisne črtice Leona XIII.

V Karpinetu, malem mestecu nekdanje papeževе države, rodil se je dné 2. marca 1810 iz stare plemiške rodovine Peccijeve Vincencij Joahim Pecci, poznejši papež Leon XIII.

Imoviti in pobožni njegovi stariši skrbeli so prav posebno za dobro vzgojo svojih otrok. V domači hiši usadili so stariši v nežno srce malega Joahima veselje do molitve in do češčenja Matere božje. Z osmimi leti je moral že ostaviti domači krov in oditi po svetu za nauki. Poslali so ga k jezuitom v Viterbo. Tukaj je dobil prvo podlago za poznejši razvoj velikih svojih sposobnosti. Ko je bil star 11 let, sprejel je na praznik svetega Alojzija prvo sv. obhajilo. V 14. letu umrla mu je mati. — Po materini smrti pošljejo njega z bratom vred v Rim, kjer sta skupaj nadaljevala šolske nauke. Tukaj je oblekel Joahim že duhovniško obleko, kakor je navada pri tamošnjih gojencih.

V učenju je bil vedno med prvimi, v obnašanju skromen, v molitvi goreč. Ni čuda, da st je vsem prikupil. Že tedaj so si mnogo obetali od njega. Leta 1825 izrazil je o priliki svetoletnih procesij papežu Leonu XII. v imenu učeče se mladine njihovo privrženost in ljubezen do sv. očeta. — Leta 1832 je bil sprejet v akademijo, kjer se gojenci pripravljajo za državne službe v papeževi državi. Med tem, ko se je pripravljaj Joahim na sveti

mašniški red, umre mu njegov oče (1836). Leta 1837 posveti ga kardinal Odescalchi za subdijakona in dijakona; istega leta postane že papežev komornik; dné 31. decembra istega leta je bil posvečen za mašnika; dan pozneje odpel je 27 letni Joahim Pecci novo mašo. —

Leto pozneje imenuje ga papež za svojega poslanika v Beneventu. Imel je tam veliko nepriliko z neapeljsko vlado; to papeževu mestu ležalo je namreč sredi neapeljske države. Tam zbolí smrtno nevarno, a z božjo pomočjo zopet ozdravi. Posrečilo se mu je iztrebiti bandite iz tamošnje okolice. Veliko je storil v gmotnem oziru za benevenške papeževе državljane. — Leta 1841 pokliče ga papež iz Beneventa ter ga pošlje v Perugijo za poslanika. Kakor v Beneventu, tako je bilo njegovo delovanje tudi v Perugiji plodonosno. Dve leti pozneje izbere ga papež za svojega nuncija v Belgiji (1843); in ker so zastopniki papeževi navadno škofje, imenuje ga škofom damietskim in partibus infidelium; posvečen je bil 19. febr. 1843 v cerkvi sv. Lavrencija. Kot nuncij bil je mož na svojem mestu; kralja je pridobil za sebe, zato so mu bili tudi uspehi zagotovljeni; le ostrega zraka ni mogel prenašati, zato je prosil papeža, da ga pokliče iz Bruselja. Cesar ni pričakoval nihče, pa niti Pecci sam, — papež ga imenuje dne 10. januarja 1846 škofom v Perugiji, ob enem ga določi za kardinala. Koliko je novi škof tukaj deloval in koliko trpel, o tem bi se mogle napisati knjige. Dosti je povedano s tem, da pripada njegovo škofovanje v Perugiji v ono viharo dobo, ko so framasoni in znani drugi revolucionarji poskušali z vsemi sredstvi spodkopati sv. cerkev, oropati je svetovne oblasti in osnovati v Italiji jedinstveno državo, neodvisno od papeža. To se jim je tudi posrečilo z brezbožnim ropom l. 1870.

Leta 1877 (21. septembra) pokliče papež Pij IX. kardinala Peccija za komornika rimske cerkve; to je pri papeževi stolici najimenitnejša služba. No, te službe ni opravljal dolgo; dné 7. februarja 1878 umre papež Pij IX., ki je 32 let vodil krmilo Petrove ladije. Kmalu na to se zberó kardinali sv. cerkve v konklave, in izbran je bil novi namestnik Kristusov na Petrovi stolici: kardinal Joahim Pecci, ki se je nazval Leon XIII.

Obredi ob smrti papeževi.

Ko papež zatise okó, naznani se njegova smrt takoj kamerlengu svete rimske cerkve. (Sedanjí kamerlengo je kardinal Alojzij Oreglia di Santo Stefano, dekan sv. kolegija, suburb. škof v Ostiji in Velletri, roj l. 1828. Za kamerlenga ga je imenoval Leon XIII. 25. marca l. 1885; ta služba je silno važna zlasti ob vakanci sv. stolice, ker je kamerlengo predsednik sv. kolegija kardinalov v konklave in vlada sv. cerkev do izvolitve novega papeža.) Ko kamerlengo prejme vest o smrti papeževi, se podá ogledat mrliča. Preden stopi v sobo, kjer leži papežev truplo, udari s srebrnim kladivom trikrat na duri, potem se trikrat vrže pod zamrlim na tla, ga pokliče z njegovim krstnim imenom in trikrat s kladivom potrka na njegovo mrzlo čelo. S tem naznani, da se je z lastnimi očmi prepričal o smrti papeževi in da je zakon enakosti v smrti zadel tudi najvišega duhovnika svete cerkve. Prvi služabnik mu nató podá ribičev prstan in druge pečatnike rajnikove. Na teh se papeževó ime izbriše v znamenje, da je papeževa oblast na zemlji jenjala. Ko se na to kamerlengo pelje zopet nazaj v svoje stanovanje, zazvoni veliki zvon v stolni cerkvi sv. Petra ter naznani večnemu mestu smrt papeževó. Takoj nato se oglasijo zvonovi po vseh rimskih cerkvah in zvonijo skozi eno uro.

Štiriindvajset ur po smrti se papeževó truplo odpre in mazili. Truplo se obleče v domačo papeževó obleko in se položi na posebno posteljo, do katere ima pristop občinstvo. Zraven postelje, ob kateri gore štiri velike sveče, stojita dva stražnika; tudi nekaj menihov neprestano moli ob truplu rajnika.

Drugo jutro se zbero kardinali z duhovščino cerkve sv. Petra in truplo blagoslove. Potem ga nese 8 duhovnikov, katere spremljajo kardinali, druga duhovščina, nobelgarda in švicarji, v cerkev sv. Petra; tu se opravijo mrtvaški obredi in se postavi truplo v kapelo najsv. zakramenta. Tu leži truplo za omrežjem odgrnjeno; samo noge so skoz omrežje dostopne; verniki ki prihajajo rajnega sv. očeta kropit, poljubujejo noge.

Na večer tretjega dné se kardinali zopet zberó v tej kapeli in med prepevanjem „miserere“ se truplo prenese v nasprotno korno kapelo. Tu stoji krsta iz cipresnega lesa, katero vikar cerkve sv. Petra blagoslovi, kot zadnje bivališče papeževih zemeljskih ostankov. Če je med kardinali kdo papežu v rodu, ga ta pokrije z belim prtom po obrazu in po rokah. Sicer stori to papežev hišnik. K nogam rajnika položé tudi rdeč žametast mošnjiček, v katerem so zopet trije mošnjički enake barve. V prvem je toliko zlatih, v drugem srebrnih in v tretjem bakrenih novčičev, kolikor let je rajnik vladal kot papež. Naposled dva papeževa služabnika pogneta rdeč svilnat prt čez truplo in nato se krsta zapre in zabije. Ta krsta iz cipresnega lesa se dne potem v večjo krsto iz svinca, v katero je vdolbeno ime papeža, število let njegovega vladanja, dan in leto njegove smrti. Nato kamerlengo svete rimske cerkve in papežev hišnik svinčeno krsto zapečatita; ta se potem dne še v večjo leseno krsto. V tej trojni krsti zabitega polože potem visokega mrliča v predal vrh vrat, ki so na desni od korne kapele. Tu toliko časa leži, da mu nov grob naredé. Ako si je rajni, papež izvolil poseben grob, ga tja prenese še čez leto dni.

Za dušo umrlega so devetdnevne molitve, ki se začno tretji dan po smrti. Zjutraj ima zaporedoma en kardinal v korni kapeli črno sv. mašo. Sredi kapele je mrtvaški oder, ki stoji do sedmega dne, ko je namreč veliki, prekrasni katafalk sredi cerkve sv. Petra postavljen. Tu se opravljajo potem mrtvaški obredi za rajnega. Prvi dan se bere v cerkvi sv. Petra za rajnega 200 črnih maš, druge dni pa po sto, razun tistih, ki se bero po drugih cerkvah. Deveti dan pa ima kardinal, ki ga sv. kolegij v to določi, mrtvaški govor. Nato se s slovesno „absolucijo“ dovrše cerkveni mrtvaški obredi.

Volitev papeža v 19. stoletju.

V minolem 19. stoletju se je zbral sveti kardinalski zbor 6 krat k volitvi novega papeža. Prva volitev v tem stoletju je bila dné 14. marca 1800. Papež Pij VI. je dne 29. avgusta 1799 umrl v prognanstvu, vsled

česar je bilo tedaj tudi rešiti vprašanje, kje naj se vrši volitev. Franc II. avstrijski je ponudil Benetke, kar je bilo sprejeto. Od 46 kardinalov se je 1. decembra 1799 sešlo šele 35. Nad dva meseca je ostalo razmerje Braschi 22, Antonelli 13, absolutna večina je pa znašala 24 glasov. Ko tudi početkom marca naslednjega leta ni bilo še nikake odločitve in so že hoteli vprašati za svet cesarja na Dunaju, se je pojavil popolno nov kandidat Chiaramonti, ki je dne 14. marca dobil razun svojega vse glasove in kot Pij VII. nastopil vlado.

Ta papež je vladal do 20. avgusta 1823. Dne 2. sept. so se kardinali že sošli v kvirinalski palači, vsprejeli naslednji dan obiske zunanjih poslanikov ter se takoj zbrali k volitvi. Avstrija in Francija sta zahtevali Castiglioni ter se izjavili proti Severoliju, ki je imel izprva največ nade na zmago. Poslednji je konečno predlagal kardinala della Genga, ki je pri drugi volitvi 28. septembra dobil 34 od 50 glasov. Kot Leon XII. je zasedel novoizvoljeni prestol sv. Petra.

Po preteku petih let, dné 10. febr. 1829 je bila Petrova ladija zopet brez krmilarja. Kardinali so se sošli zopet v kvirinalski palači. Nasproti so si stale štiri skupine. Pri prvi volitvi je dobil največ (11) glasov kandidat Avstrije in Francije Castiglioni. Ta se je 22. marca umaknil, vkljub temu je dobil 30. marca 28, Gregorio 23 glasov. Del kardinalov je izkušal nato priboriti večino naslednjemu kandidatu, a brez uspeha, kajti dne 31. marca je Castiglioni združil nase 47 glasov in kot Pij VIII. zasedel prestol.

Le 20 mesecev je vladal papež Pij VIII. in umrl 30. nov. 1830. Že 14. dec. se je zbralo v Rimu 45 kardinalov. Konklave je trajal 64 dni in se završil z izvolitvijo benediktinca Cappellarija. Volivna doba je bil tedaj silno nemirna. Na vseh koncih in krajih je pretila izbruhniti revolucija. Dežilo je pretilnih pisem na kardinale in celo neka bomba se je razpočila pod okni zborovališča. Dne 30. decembra je dobil Giustiniani 21 glasov. Proti njegovi izvolitvi je ugovarjala Španija. Na površje je prišel Cappellari. Vkljub temu je dne 2. februarja prodr z 32 glasovi Cappellari z imenom Gregor XVI.

Naslednji konklave je bolj kot vsak prejšnji pokazal, da velja rek „Chi entra nel Conclave papabile, ne esce cardinale“. (Kdor gre v konklave papabile, ne pride iz njega kot papež.) Trajal je le dobra dva dni. Pričel se je 14. in končal 16. junija. Izvoljen je bil kardinal Mastai kot papež Pij IX.

Dne 7. febr. 1878. je umrl papež Pij IX. Že naslednji dan je bilo v Rimu zbranih 38 kardinalov, 20 se jih je odločilo za izvanrimskega, osem za rimskega kardinala, po daljšem pogajanju jih je pa bilo že 32 za Rim. Dne 19. febr. je bila prva volitev. Joahim Pecci je dobil že tedaj 23 glasov, pri drugi volitvi istega dne popoldne pa 26 glasov. Pri zadnji volitvi naslednjega dne je bilo zbranih 61 kardinalov in Pecci je združil nase 44 glasov in kot Leon XIII. zasedel prestol. Od tedanjih kardinalov, ki so volili Leona, živi le še Oreglia, ki opravlja sedaj isto službo, kot jo je pred izvolitvijo kardinal Pecci.

Prvo pismo Leona kot papeža.

V takozvani Leonovi sobici v rojstnem gradu v Karpinetu visi nad lično mizico v okviru Leonovo pismo, s katerim je takoj po izvolitvi za papeža obvestil svoje domače o tem izrednem dogodku. Pismo je pisano italijansko in se glasi v slovenskem prevodu:

Is Vatikana, 20. febr. 1878.

Predragi moji!

*Naznanjam Vam, da je v da-
višnjem zboru blagovolil sveti zbor
dvigniti mene skromnega na pre-
stol sv. Petra. Moje prvo pismo je
le-tó; pišem je rodovini, kateri pro-
sim iskreno vse sreče in ji pošiljam
apostolski blagoslov.*

Molite mnogo Gospoda zame.

Leon, papež XIII.

